

НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

- БАЙГАЛЬ ОРЧИН
- АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ
- УУЛ УУРХАЙ
- ДЭД БҮТЦИЙН ТӨЛӨВЛӨЛТ,
ТӨВ СУУРИНГИЙН ХӨГЖИЛ

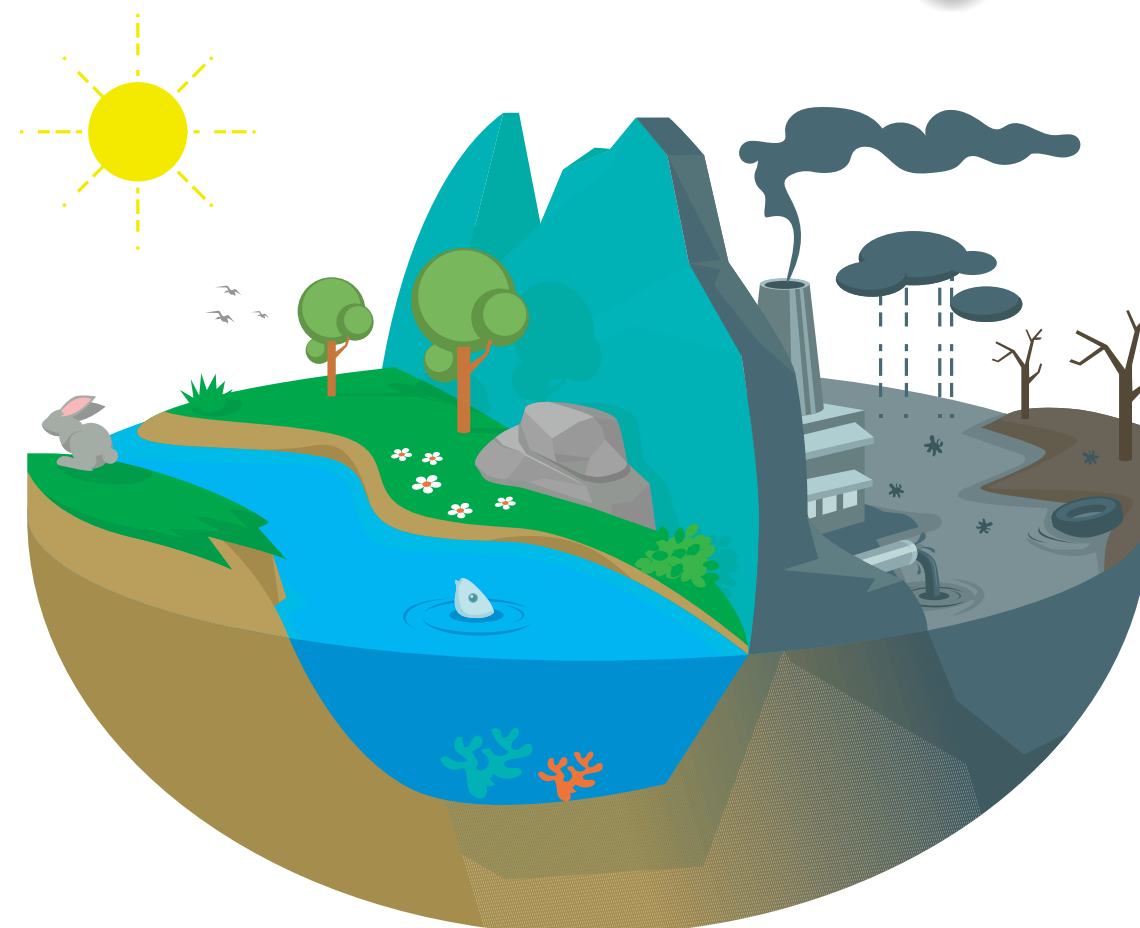
ГУРАВ.НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

Байгалийн өгөөжийг үнэлэн хамгаалж, анхдагч экосистемийн тэнцвэрт байдлыг хадгалан, нөхөн сэргээх замаар ашиглалтын нөөц бий болгох, аялал жуулчлалыг байгаль орчин, эдийн засгийн үр өгөөжтэй байдлаар бүсчилэн хөгжүүлж, хот төлөвлөлт, дэд бүтцийн салбарын хөгжлийг түргэсгэж, иргэдийн ая тухтай амьдрах орчин, нөхцөлийг сайжруулахыг зорино.

THREE. GREEN DEVELOPMENT POLICY

Establish exploitation resources by valuing and protecting natural resources, maintaining and restoring the balance of primary ecosystems, and support regional development of tourism in environmentally and economically efficient way, and accelerate the development of urban planning and infrastructure, and improve the living conditions of citizens.

“Байгалийн өгөөжийг үнэлэн хамгаалж, анхдагч экосистемийн тэнцвэрт байдлыг хадгалан, нөхөн сэргээх замаар ашиглалтын нөөц бий болгох, аялал жуулчлалыг байгаль орчин, эдийн засгийн үр өгөөжтэй байдлаар бүсчилэн хөгжүүлж, хот төлөвлөлт, дэд бүтцийн салбарын хөгжлийг түргэсгэж, иргэдийн ая тухтай амьдрах орчин, нөхцөлийг сайжруулахыг зорино.”

БАЙГАЛЬ ОРЧИН

Байгалийн баялгийг зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, хамгаалах, орчны бохирдол, доройтлыг бууруулах, уур амьсгалын өөрчлөлтийг сааруулах, дасан зохицох бодлогыг хэрэгжүүлж, эрүүл, аюулгүй орчныг бүрдүүлнэ.

3.1.1. Ус, рашааны судалгаа, шинжилгээний ажлыг зохион байгуулж, усны нөөцийг зохистой ашиглах, хамгаалах, хэмнэх, хуримтлуулах цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

3.1.2. Аймгийн ойн сангийн ашиглалтад хамгаалалтын зохистой менежментийг хэрэгжүүлнэ.

3.1.3. Биологийн төрөл зүйлийг хамгаалах, өсгөн үржүүлэх санаачилгыг дэмжиж, хамтран хэрэгжүүлнэ.

3.1.4. Газар нутгийг улсын болон орон нутгийн тусгай хамгаалалтад авах ажлыг судалгаанд үндэслэн зохион байгуулж, сүлжээг өргөтгөнө.

3.1.5. Хог хаягдлын менежментийг боловсронгуй болгож, орчны бохирдол доройтлыг бууруулж, шинэ дэвшилтэт арга технологийг нэвтрүүлнэ.

3.1.6. “Жорлонгоо өөрчилъе” аяныг жил бүр зохион байгуулж, гэр хорооллын айл өрх, албан байгууллагыг байгальд ээлтэй боловсон 00-той болгох ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.

3.1.7. Ус, цаг уурын ажиглалтын болон орчны хяналт-шинжилгээний сүлжээний хэвийн ажиллагааг хангаж, цаг агаарын аюулт үзэгдлийг урьдчилан мэдээлэх, сэрэмжлүүлэх чадавхыг бэхжүүлж, байгалийн гамшгийн эрсдэлийг бууруулна.

Байгалийн баялгийг зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, хамгаалах, орчны бохирдол, доройтлыг бууруулах, уур амьсгалын өөрчлөлтийг сааруулах, дасан зохицох бодлогыг хэрэгжүүлж, эрүүл, аюулгүй орчныг бүрдүүлнэ.

3.1.1. Ус, рашааны судалгаа, шинжилгээний ажлыг зохион байгуулж, усны нөөцийг зохистой ашиглах, хамгаалах, хэмнэх, хуримтлуулах цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

3.1.2. Аймгийн ойн сангийн ашиглалтад хамгаалалтын зохистой менежментийг хэрэгжүүлнэ.

3.1.3. Биологийн төрөл зүйлийг хамгаалах, өсгөн үржүүлэх санаачилгыг дэмжиж, хамтран хэрэгжүүлнэ.

3.1.4. Газар нутгийг улсын болон орон нутгийн тусгай хамгаалалтад авах ажлыг судалгаанд үндэслэн зохион байгуулж, сүлжээг өргөтгөнө.

3.1.5. Хог хаягдлын менежментийг боловсронгуй болгож, орчны бохирдол доройтлыг бууруулж, шинэ дэвшилтэт арга технологийг нэвтрүүлнэ.

3.1.6. “Жорлонгоо өөрчилъе” аяныг жил бүр зохион байгуулж, гэр хорооллын айл өрх, албан байгууллагыг байгальд ээлтэй боловсон 00-той болгох ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.

3.1.7. Ус, цаг уурын ажиглалтын болон орчны хяналт-шинжилгээний сүлжээний хэвийн ажиллагааг хангаж, цаг агаарын аюулт үзэгдлийг урьдчилан мэдээлэх, сэрэмжлүүлэх чадавхыг бэхжүүлж, байгалийн гамшгийн эрсдэлийг бууруулна.

3.1. The environment

Create a healthy and safe environment by implementing policies for the rational use, restoration and protection of natural resources, reduction of environmental pollution and degradation, mitigation of climate change and support adaptation.

3.1.1. Organize conducting of research works and analysis of water and mineral springs, and implement comprehensive measures for the rational use, protection, conservation and accumulation of water resources.

3.1.2. Implement appropriate protection management for the use of aimag forest resources.

3.1.3. Support biodiversity conservation and reproduction initiatives and implement them cooperatively.

3.1.4. Based on research, organize measures to take certain areas under local special protection and expand the network.

3.1.5. Improve waste management, reduce environmental pollution and introduce new advanced technologies.

3.1.6. The “Let's change our toilets” campaign will be organized every year, and the ger area and organizations will be equipped with modern, environmentally friendly toilets in stages.

3.1.7. Ensure proper operation of water, meteorological observation and environmental monitoring networks, strengthen the capacity to forecast and warn of weather disasters, and reduce the risk of natural disasters.

ЗДҮАХ-т зорилт	тусгагдсан №	Зорилтыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжих хугацаа	Эх үүсвэр	Нийт хөрөнгийн хэмжээ (сая төгрөг)	Суурь түвшин	Хүрэх түвшин, үр дүн, төсөв (сая төгрөг)								Хэрэгжүүлэх байгууллага		
							2021		2022		2023		2024		Үндсэн	Хамтрагч	Оролцогч
							Хүрэх түвшин, үр дүнгийн үзүүлэлт	Төсөв	Хүрэх түвшин, үр дүнгийн үзүүлэлт	Төсөв	Хүрэх түвшин, үр дүнгийн үзүүлэлт	Төсөв	Хүрэх түвшин, үр дүнгийн үзүүлэлт	Төсөв			
ГУРАВ. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО																	
3.1. Байгаль орчин. Байгалийн баялгийг зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, хамгаалах, орчны бохирдол, доройтлыг бууруулах, уур амьсгалын өөрчлөлтийг сааруулах, дасан зохицох бодлогыг хэрэгжүүлж, эрүүл, аюулгүй орчныг бүрдүүлнэ.																	
3.1.1. Ус, рашааны судалгаа, шинжилгээний ажлыг зохион байгуулж, усны нөөцийг зохистой ашиглах, хамгаалах, хэмнэх, хуримтлуулах цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.	1	Булаг шанд, Ачуут, Далын голын эхийг хашиж хамгаалах	2021-2024	ОНТ	331.6	67 булаг, шандыг хашсан.	10 булаг шандын эхийг хамгаална.	56.7	10 булаг шанд, Далын голын эхийг хамгаална.	98.9	10 булаг шанд, Ачуут голын эхийг хамгаална.	119.3	10 булаг шандын эхийг хамгаална.	56.7	БОАЖГ	СЗДТГ	ХХААГ
	2	Баяннуур сумын “Баян”, Могод сумын “Загаст”, Хишиг-Өндөр сумын “Хонхор” нуурыг сэргээх	2022-2024	ОНТ	572.0	Сайхан сумын Ундрах нуурыг сэргээсэн.	-	-	“Баян”, “Загаст”, “Хонхор” нуурыг сэргээх зураг төсвийг хийлгэнэ.	96.0	Баян нуурыг нөхөн сэргээнэ.	340.0	“Загаст”, “Хонхор” нуурыг сэргээнэ.	136.0	БОАЖГ	ГХБХБГ	СЗДТГ
	3	Усны сан бүхий газрын хамгаалалтын бүсийг тэмдэгжүүлж, усны тоо бүртгэл, судалгааны ажлыг хэрэгжүүлэх	2022-2024	ОНТ	170.0	400 тэмдэгжүүлэлт, 4 удаа усны тоо бүртгэлийн ажил хийсэн.	Усны тоо бүртгэлийг хийнэ.	23.0	200 тэмдэгжүүлэлт, усны тоо бүртгэлийн ажлыг хийнэ.	49.0	200 тэмдэгжүүлэлт, усны тоо бүртгэлийн ажлыг хийнэ.	49.0	200 тэмдэгжүүлэлт, усны тоо бүртгэлийн ажлыг хийнэ.	49.0	БОАЖГ	СГЗ	СЗДТГ
	4	Рашааны физик шинж чанар, химийн найрлагыг тодорхойлох	2021	ОНТ	8.0	Могод сумын Хульжийн рашааны химийн найрлагыг тодорхойлсон.	Баян-Агт сумын Хануй, Цагаангол, Сайхан сумын Хунт, Хутаг-Өндөр сумын Их булгийн рашааны физик шинж чанар, химийн найрлагыг тодорхойлно.	8.0	-	-	-	-	-	-	БОАЖГ	СГЗ	СЗДТГ
	5	Хөв цөөрөм байгуулж, бэлчээрийн усан хангамжийг нэмэгдүүлэх	2022-2024	ОНТ	230.0	Могод, Сайхан, Рашаант, Дашинчилэн суманд хөв цөөрөм байгуулсан.	-	-	Судалгаа, зураг төслийг хийх	30.0	Нэг хөв цөөрөм байгуулна.	100.0	Нэг хөв цөөрөм байгуулна.	100.0	БОАЖГ	ГХБХБГ	СЗДТГ
3.1.2. Аймгийн ойн сангийн ашиглалтад хамгаалалтын зохистой менежментийг хэрэгжүүлнэ.	1	Ойжуулалт, нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээг хэрэгжүүлэх	2021-2024	ОНТ	1,345.5	230 га талбайд ойжуулалт хийсэн.	200 га талбайд ойжуулалт хийнэ.	139.0	50 га талбайд ойжуулалт, 100 га талбайд сэргэн ургалтад тусална.	372.5	50 га талбайд ойжуулалт, 100 га талбайд сэргэн ургалтад тусална.	417.0	50 га талбайд ойжуулалт, 100 га талбайд сэргэн ургалтад тусална.	417.0	БОАЖГ	СЗДТГ, СДОА	ААНБ
	2	Ойн хортон шавжаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх ажлыг үе шаттай зохион байгуулах	2021-2024	ОНТ	3,531.8	500000 га талбайд судалгааны ажил, 30725 га талбайд хортон шавжтай тэмцэх ажлыг хийсэн.	300000 га талбайд судалгааны ажил, 30800 га талбайд хортон шавжтай тэмцэх ажил хийнэ.	430.8	300000 га талбайд судалгааны ажил, 28000 га талбайд хортон шавжтай тэмцэх ажил хийнэ.	1,051.0	500000 га талбайд судалгааны ажил, 25000 га талбайд хортон шавжтай тэмцэх ажил хийнэ.	990.0	300000 га талбайд судалгааны ажил, 28000 га талбайд хортон шавжтай тэмцэх ажил хийнэ.	1,060.0	БОАЖГ	СЗДТГ, СДОА	ААНБ
	3	Ойн арчилгаа, цэвэрлэгээний ажлыг мэргэжлийн байгууллагаар үе шаттай хийлгэх	2021-2024	ОНТ	225.0	-	Мод үржүүлгийн газрыг өргөтгөж тарьц суулгацын нэр төрлийг олшруулан, ойн үрийн талбайг тусгаарлана.	15.0	50 га талбайд арчилгааны гэрэлжүүлэх, 40 га талбайд тохируулах огтлолт, цэвэрлэгээ хийнэ.	70.0	50 га талбайд арчилгааны гэрэлжүүлэх, 40 га талбайд тохируулах огтлолт, цэвэрлэгээ хийнэ.	70.0	50 га талбайд арчилгааны гэрэлжүүлэх, 40 га талбайд тохируулах огтлолт, цэвэрлэгээ хийнэ.	70.0	БОАЖГ	СДОА	СЗДТГ
	4	Ой, хээрийн түймрээс урьдчилан сэргийлэх аянга зайлуулагч Бугат, Орхон, Сэлэнгэ, Тэшиг, Хангал, Хутаг-Өндөр суманд суурилуулах	2022-2024	ОНТ	212.0	-	-	-	6 аянга зайлуулагчийн зураг, төсөв хийлгэнэ.	72.0	Сэлэнгэ, Хангал, Хутаг-Өндөр, Тэшиг суманд аянга зайлуулагч суурилуулна.	90.0	Бугат, Орхон суманд аянга зайлуулагч суурилуулна.	50.0	БОАЖГ	ОБГ	СЗДТГ
	5	Ой бүхий зарим суманд “Хожуул” төсөл хэрэгжүүлэх	2020-2024	ОНТ	100.0	-	Бугат, Бүрэгхангай суманд төсөл хэрэгжүүлнэ.	60.0	Орхон суманд төсөл хэрэгжүүлнэ.	20.0	Хангал суманд төсөл хэрэгжүүлнэ.	20.0	-	-	СЗДТГ	БОАЖГ	-

3.1.3. Биологийн төрөл зүйлийг хамгаалах, өсгөн үржүүлэх санаачилгыг дэмжиж, хамтран хэрэгжүүлнэ.	1	Нэн ховор, ховор, зэрлэг амьтдад биотехникийн арга хэмжээ авах	2021-2024	ОНТ	40.0	Зэд-Хантай Бүтээлийн нурууны ДЦГ, Хөгнө-Тарнын БЦГ, Дашинчилэн суманд биотехникийн арга хэмжээ авсан. 10 сая төгрөг зарцуулсан.	Зэд-Хантай Бүтээлийн нурууны ДЦГ, Хөгнө-Тарнын БЦГ-т биотехникийн арга хэмжээ авна.	10.0		Зэд-Хантай Бүтээлийн нурууны ДЦГ, Хөгнө-Тарнын БЦГ-т биотехникийн арга хэмжээ авна.	10.0	Зэд-Хантай Бүтээлийн нурууны ДЦГ, Хөгнө-Тарнын БЦГ-т биотехникийн арга хэмжээ авна.	10.0	Зэд-Хантай Бүтээлийн нурууны ДЦГ, Хөгнө-Тарнын БЦГ-т биотехникийн арга хэмжээ авна.	10.0	БОАЖГ	ТХГНЗ	СЗДТГ
	2	Гол мөрөн, нуур, цөөрмийг түшиглэсэн загас, шувуу, бусад төрлийн амьтдыг өсгөн үржүүлэх аж ахуй байгуулах санаачилгыг дэмжих	2022-2024	ОНТ, Төсөл хөтөлбөр	30.0	Гурванбулаг, Рашаант суманд 100 тарвага нутагшуулсан.	-	-		Загас, шувуу, бусад төрлийн амьтдыг өсгөн үржүүлэхэд дэмжлэг үзүүлнэ.	10.0	Загас, шувуу, бусад төрлийн амьтдыг өсгөн үржүүлэхэд дэмжлэг үзүүлнэ.	10.0	Загас, шувуу, бусад төрлийн амьтдыг өсгөн үржүүлэхэд дэмжлэг үзүүлнэ.	10.0	БОАЖГ	СЗДТГ, СГЗ	Иргэн, ААНБ, ТББ
3.1.4. Газар нутгийг улсын болон орон нутгийн тусгай хамгаалалтад авах ажлыг судалгаанд үндэслэн зохион байгуулж, сүлжээг өргөтгөнө.	1	Экологийн хувьд чухал ач холбогдолтой газруудын судалгаа хийлгэх	2022-2023	ОНТ	30.0	Аймгийн нутаг дэвсгэрийн 5 хувийг хамгаалалтад авсан.	-	-		Аймгийн хэмжээнд шинээр хамгаалалтад авах газрын судалгаа хийлгэнэ.	30.0	Судалгаанд үндэслэн шаардлагатай газар нутгийг хамгаалалтад авна.	-	-	-	БОАЖГ	СЗДТГ	Судалгаа, шинжилгээний мэргэжлийн байгууллага
3.1.5. Хог хаягдлын менежментийг боловсронгуй болгож, орчны бохирдол доройтлыг бууруулж, шинэ дэвшилтэт арга технологийг нэвтрүүлнэ.	1	Орчны бохирдлыг бууруулах, хатуу хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, байгальд халгүй аргаар устгах ажлыг зохион байгуулах	2021-2024	ОНТ	102.0	2020 онд 424758,2 га газрын 7300,4 тн хог хаягдал, үхсэн малын 68323 сэг зэм цэвэрлэсэн.	Цэвэр орчин Цэмцгэр Булган аяныг өрнүүлнэ.	-		Цэвэр орчин Цэмцгэр Булган аяныг өрнүүлнэ.	42.5	Цэвэр орчин Цэмцгэр Булган аяныг өрнүүлнэ.	34.0	Цэвэр орчин Цэмцгэр Булган аяныг өрнүүлнэ.	25.5	Сумын ЗДТГ	БОАЖГ, ХХААГ	ААНБ, иргэд
	2	Хатуу хог хаягдлыг ангилан ялгах, боловсруулах дэвшилтэт арга технологийг нэвтрүүлэх /сумдын хог хаягдлыг багасгах зориулалттай тоног төхөөрөмжөөр хангах/	2022-2024	ОНТ	560.0	Булган сумын айл өрхөд 2874 хог ангилан ялгах сав суурилуулсан.	-	-		8 суманд хог хаягдал пресслэгч төхөөрөмж нийлүүлнэ.	120.0	8 суманд хог ачиж, тээвэрлэх автомашин нийлүүлнэ.	200.0	8 суманд хог түрж булах трактор нийлүүлнэ.	240.0	АЗДТГ	ААНБ	СЗДТГ
	3	Сумдын хог хаягдлын төвлөрсөн цэгүүдэд ландшафлын аргыг нэвтрүүлэх ажлыг шат дараатай хэрэгжүүлэх	2022	ОНТ	930.0	2020 онд 14 сум, 1 тосгоны хогийн цэгийг дарж булах ажлыг 420 сая төгрөгөөр хийсэн.	Булган суманд хэрэгжүүлсэн байна.	75.0		Жишиг зураг төсөв хийнэ.	255.0	4-өөс доошгүй сумын төвлөрсөн хогийн цэгт хог хаягдлыг дарж булна.	300.0	4-өөс доошгүй сумын төвлөрсөн хогийн цэгт хог хаягдлыг дарж булна.	300.0	АЗДТГ	ААНБ, СЗДТГ	СЗДТГ, ААНБ
	4	Булган сумын төвлөрсөн хогийн цэгийн үйл ажиллагааг өргөжүүлж, хог хаягдлыг дахин боловсруулах, аюултай хог хаягдлыг түр хадгалах агуулахын барилга барих	2022-2023	ОНТ	680.0	2012 онд хог хаягдлыг ангилан ялгах цех байгуулагдаж, 2014 онд тоног төхөөрөмж суурилуулсан. Аюултай хог хаягдлын агуулахын газрын байршлыг 2020 онд тогтоосон.	-	-		Аюултай хог хаягдлын түр хадгалах байртай болно.	300.0	Тоног төхөөрөмж суурилуулах барилгын зураг төсөл хийлгэж, агуулахын барилга барина.	200.0	Тоног төхөөрөмж худалдан авч, суурилуулна.	180.0	АЗДТГ	БОАЖГ, МХГ	ААНБ
	5	Пестицидээр бохирдсон газрыг нөхөн сэргээх	2022	ОНТ	450.0	МЭГ-ын лабораторийн газрын хөрсөнд химийн хорт бодисын судалгаа хийсэн.	-	-		МЭГ-ын лабораторийн газрын хөрсийг цэвэрлэнэ.	450.0	-	-	-	-	АЗДТГ	БОАЖГ, МХГ, МЭГ	ААНБ
	6	Булган сумын хөрсний бохирдлын шинжилгээг 2 жил тутамд хийх	2022-2024	УТ	-	Хүнд металлын агууламж Монгол улсын стандартаас давсан.	-	-		Булган сумын хөрсний бохирдлын шинжилгээг хийнэ.	-	-	-	Булган сумын хөрсний бохирдлын шинжилгээг хийнэ.	-	УЦУОШТ	СЗДТГ	Байгаль орчны шинжилгээний лаборатори,
3.1.6. "Нүхэн ОО -оо өөрчилье" аяныг жил бүр зохион байгуулж, гэр хорооллын айл өрх, албан байгууллагыг байгальд ээлтэй боловсон 00-той болгох ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.	1	Хот, суурин газрын инженерийн шугам сүлжээнд холбогдсон сургууль, цэцэрлэг, аж ахуй нэгж, байгууллагуудыг шаардлагад нийцсэн ариун цэврийн өрөөтэй болгох	2021-2024	ОНТ, ААНБ	-	11 сургууль, 13 цэцэрлэгийн инженерийн шугам сүлжээнд холбогдсон.	Зураг төсөв хийж, үе шаттайгаар холбоно.	-		Зураг төсөв хийж, үе шаттайгаар холбоно.	-	Зураг төсөв хийж, үе шаттайгаар холбоно.	-	Зураг төсөв хийж, үе шаттайгаар холбоно.	-	АЗДТГ, СЗДТГ	БСУГ, ЭМГ, БОАЖГ	ААНБ
	2	Төвлөрсөн инженерийн хангамжид холбогдоогүй аж ахуйн нэгж, байгууллагуудыг хөрсний нэвчилтгүй, соруулдаг 00-той болгох	2021-2024	ОНТ, ААНБ	-	Хөрсний нэвчилтгүй соруулдаг 00-той байгууллага, аж ахуй нэгжийн тоо хэмжээ нэмэгдэнэ.	Судалгаа хийх	-		Албан шаардлага хүргүүлж, хэрэгжилтийг тооцон ажиллах	-	Албан шаардлага хүргүүлж, хэрэгжилтийг тооцон ажиллах	-	Албан шаардлага хүргүүлж, хэрэгжилтийг тооцон ажиллах	-	АЗДТГ, СЗДТГ	БОАЖГ	ААНБ
	3	Гэр хорооллын айл өрхийг байгальд ээлтэй боловсон ОО-той болгох	2021-2024	ОНТ	810.0	0	100 айлыг боловсон 00-той болгоно.	202.5		100 айлыг боловсон 00-той болгоно.	202.5	100 айлыг боловсон 00-той болгоно.	202.5	100 айлыг боловсон 00-той болгоно.	202.5	АЗДТГ	СЗДТГ	ААНБ, иргэд
3.1.7. Ус, цаг уурын ажиллалтын болон орчны хяналт-шинжилгээний сүлжээний хэвийн ажиллагааг хангаж, цаг агаарын аюулт үзэгдлийг урьдчилан мэдээлэх, сэрэмжлүүлэх чадавхыг бэхжүүлж, байгалийн гамшгийн эрсдэлийг бууруулна.	1	Цаг агаарын аюулт үзэгдлийг урьдчилан мэдээлэх, сэрэмжлүүлэх чадавхыг бэхжүүлж, урьдчилсан мэдээг хэрэглэгчдэд шуурхай хүргэх	2021-2024	УТ	-	Урьдчилсан мэдээний чанар 69,8%, онч 87,8%, илрүүлэлт 87,8% байна.	Урьдчилсан мэдээний чанар 70%, онч 87.9%, илрүүлэлт 88% байна.	-		Урьдчилсан мэдээний чанар 71%, онч 88%, илрүүлэлт 89% байна.	-	Урьдчилсан мэдээний чанар 73%, онч 89%, илрүүлэлт 90% байна.	-	Урьдчилсан мэдээний чанар 74%, онч 90%, илрүүлэлт 91% байна.	-	УЦУОШТ	СЗДТГ	Мэдээлэл үйлчилгээний хэлтэс, Ус цаг уурын өртөө харуулууд
	2	Байгаль орчны шинжилгээний лабораторийг итгэмжлэлд хамруулж, шаардлагатай багажаар хангах, төвлөрсөн дулаан хангамжид холбох	2021-2023	УТ, ОНТ	175.0	-	Лабораторийг итгэмжлэлд хамруулна.	-		Төвлөрсөн дулаан, цэвэр бохирын шугамд холбоно.	100.0	Зөөврийн хэмжигч багажаар хангана.	75.0			УЦУОШТ	АЗДТГ	Байгаль орчны шинжилгээний лаборатори, Захиргаа санхүү аж ахуйн хэлтэс
	3	Шаардлагатай тохиолдолд цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх арга хэмжээг 3 экспедицээр 12 удаа явуулсан.	2021-2024	УТ, ОНТ	35.0	Цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх арга хэмжээг 3 экспедицээр 12 удаа явуулсан.	Тухай бүрт хийнэ.	5.0		Тухай бүр хийнэ.	10.0	Тухай бүрт хийнэ.	10.0	Тухай бүрт хийнэ.	10.0	УЦУОШТ	АЗДТГ	Мэдээлэл үйлчилгээний хэлтэс, Цаг уур орчны технологийн хэлтэс
Байгаль орчин зорилтын дүн					10,567.9	-	-	1,025.0		-	3,389.4	-	3,236.8	-	2,916.7			

АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ

Байгаль, түүх, соёлын өвийн онцлог бүхий, байгаль орчинд ээлтэй, нутгийн иргэдэд түшиглэсэн, төрөлжсөн, тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлж, эдийн засгийн үр өгөөжтэй салбар болгон хөгжүүлнэ.

3.2.1. Аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний чанар, стандартыг сайжруулан баталгаажуулж, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлж, жуулчдын тоог нэмэгдүүлнэ.

3.2.2. Өвлийн аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх санал санаачилгыг дэмжин, хамтран ажиллана.

3.2.3. “Чингийн цагаан нуур”-ын орчимд “Ус, намгархаг газрын мэдээллийн төв” байгуулж, нүүдлийн шувуу, ховор ан амьтан ажиглах, тусгай сонирхлын аялал жуулчлалыг бий болгоно.

3.2.4. Улсын болон орон нутгийн чанартай авто зам дагуу стандартад нийцсэн түр буудаллах цэг байгуулна.

Ус, намгархаг газрын мэдээллийн төв байгуулж, нүүдлийн шувуу, ховор ан амьтан ажиглах, тусгай сонирхлын аялал жуулчлалыг бий болгоно. Улсын болон орон нутгийн чанартай авто зам дагуу стандартад нийцсэн түр буудаллах цэг байгуулна.

3.2. Tourism

Develop environmentally friendly, community-based, diversified and sustainable tourism based on natural, historical and cultural heritage and develop it into an economically efficient sector.

3.2.1. Increase the number of tourists by improving the quality and standards of tourism products and services and improving their competitiveness.

3.2.2. Support and cooperate with winter tourism development initiatives.

3.2.3. Establish a “Water and Wetland Information Center” near Chinggiin Tsagaan Nuur and create a special interest tourism to observe migratory birds and rare animals.

3.2.4. Establish standard parking points along state and local autoroads.

ЗДҮАХ-т зорилт	тусгагдсан №	Зорилтыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжих хугацаа	Эх үүсвэр	Нийт хөрөнгийн хэмжээ (сая төгрөг)	Суурь түвшин	Хүрэх түвшин, үр дүн, төсөв (сая төгрөг)								Хэрэгжүүлэх байгууллага		
							2021		2022		2023		2024		Үндсэн	Хамтрагч	Оролцогч
							Хүрэх түвшин, үр дүнгийн үзүүлэлт	Төсөв	Хүрэх түвшин, үр дүнгийн үзүүлэлт	Төсөв	Хүрэх түвшин, үр дүнгийн үзүүлэлт	Төсөв	Хүрэх түвшин, үр дүнгийн үзүүлэлт	Төсөв			
ГУРАВ. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО																	
3.2. Аялал жуулчлал. Байгаль, түүх, соёлын өвийн онцлог бүхий, байгаль орчинд ээлтэй, нутгийн иргэдэд түшиглэсэн, төрөлжсөн, тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлж, эдийн засгийн үр өгөөжтэй салбар болгон хөгжүүлнэ.																	
3.2.1. Аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний чанар, стандартыг сайжруулан баталгаажуулж, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлж, жуулчдын тоог нэмэгдүүлнэ.	1	Олон улсын ИТМ үзэсгэлэнд оролцож, аялал жуулчлалын аж ахуйн нэгж, байгууллагатай хамтран ажиллах	2022-2024	ОНТ, ААНБ	34.0	2020 онд 10 ААНБ оролцож үйл ажиллагаагаа сурталчилсан.	-	-	12-оос доошгүй ААНБ, нөхөрлөлийг оролцуулна.	10.0	15-аас доошгүй ААНБ, нөхөрлөлийг оролцуулна.	12.0	20-иос доошгүй ААНБ, нөхөрлөлийг оролцуулна.	12.0	БОАЖГ	АЗДТГ, АЖХ, БОАЖГ	ААНБ
	2	Аялал жуулчлалын эвент арга хэмжээг зохион байгуулах /мөсний шагай, хангинахын шугуйн шагайн тойром/	2011-2024	ОНТ	52.0	-	Оролцогчдын тоог 5 хувиар нэмэгдүүлнэ.	10.0	Оролцогчдын тоог 8 хувиар нэмэгдүүлнэ.	12.0	Оролцогчдын тоог 10 хувиар нэмэгдүүлнэ.	14.0	Оролцогчдын тоог 15 хувиар нэмэгдүүлнэ.	16.0	БОАЖГ	АЗДТГ, АЖХ, БОАЖГ	ААНБ
	3	Аялал жуулчлалын нэгдсэн дижитал платформ бий болгож, хөгжүүлэх	2021-2022	ОНТ	150.0	-	Суурь судалгааны ажил хийж, дижитал платформ бий болгох ажлыг эхлүүлнэ..	50.0	Дижитал платформ бий болгож, ашиглана.	100.0					АЗДТГ	БОАЖГ	ААНБ
	4	Хутаг-Өндөр сумын Уран тогоо уулын орчмыг тохижуулах	2022-2023	ОНТ	210.0	-			Зураг төсөв боловсруулна.	10.0	Тохижилтын ажлыг хийж дуусгана.	200.0			БОАЖГ	СЗДТГ	АЗДТГ
	5	Аялал жуулчлалын мэргэжлийн төрөлжсөн сургалт зохион байгуулах		УТ, ОНТ	12.0		Аялал жуулчлалын бүсчилсэн сургалт зохион байгуулна.	3.0	Аялал жуулчлалын бүсчилсэн сургалт зохион байгуулна.	3.0	Аялал жуулчлалын бүсчилсэн сургалт зохион байгуулна.	3.0	Аялал жуулчлалын бүсчилсэн сургалт зохион байгуулна.	3.0	БОАЖГ	ХХҮГ, СЗДТГ	ААНБ, иргэд
3.2.2. Өвлийн аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх санал санаачилгыг дэмжин, хамтран ажиллана.	1	Өвлийн аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх санал санаачилгыг дэмжих	2022-2024	ОНТ, Мэргэжлийн холбоо, ААН	9.0	-	-	-	Санал, санаачилгыг дэмжин ажиллана.	3.0	Санал, санаачилгыг дэмжин ажиллана.	3.0	Санал, санаачилгыг дэмжин ажиллана.	3.0	АЗДТГ	ГХБХБГ, БОАЖГ, Мэргэжлийн холбоод	СЗДТГ
3.2.3. “Чингийн цагаан нуур”-ын орчимд “Ус, намгархаг газрын мэдээллийн төв” байгуулж, нүүдлийн шувуу, ховор ан амьтан ажиглах, тусгай сонирхлын аялал жуулчлалыг бий болгоно.	1	“Ус, намгархаг газрын мэдээллийн төв” барих	2021-2024	ОНТ, төсөл хөтөлбөр	1,000.0	“Ус, намгархаг газрын мэдээллийн төв”-ийн зураг төсвийн ажлыг хийсэн.	-	-	Нүүдлийн шувуу, ховор ан амьтан ажиглах “Ус, намгархаг газрын мэдээллийн төв” байгуулна.	1,000.0					АЗДТГ	БОАЖГ, АЖХ, МХ	ААНБ, иргэд
	2	Тусгай сонирхлын аялал жуулчлалыг хөгжүүлж, зорин ирэх жуулчдын тоог нэмэгдүүлэх	2022-2024	ОНТ, төсөл хөтөлбөр	30.0		-	-	Нүүдлийн шувуу, ховор ан амьтан ажиглах аялал жуулчлал бий болно.	10.0	Нүүдлийн шувуу, ховор ан амьтан ажиглах аялал жуулчлал бий болно.	10.0	Нүүдлийн шувуу, ховор ан амьтан ажиглах аялал жуулчлал бий болно.	10.0	АЗДТГ	БОАЖГ, АЖХ, МХ	ААНБ, иргэд
3.2.4. Улсын болон орон нутгийн чанартай авто зам дагуу стандартад нийцсэн түр буудаллах цэг байгуулна.	1	Улсын болон орон нутгийн авто зам дагуу стандартад нийцсэн түр буудаллах цэг байгуулах	2022-2023	ОНТ, ААН	-	2019 онд Рашаант суманд" "Хаан бууз" ХХК-ны түр буудаллах цэг байгуулагдсан. 2020 онд БОАЖЯ түр буудаллах цэг байгуулах газрын байршлыг тогтоосон.	Бугат суманд байгуулна.	-	Хутаг-Өндөр суманд байгуулна.	-	Дашинчилэн суманд байгуулна.	-	Рашаант суманд байгуулна.	-	АЗДТГ	БОАЖГ, АЖХ	ААНБ
	2	Бугат сумын “Ар зоо” хэмээх газарт баригдаж буй аялал жуулчлалын цогцолборыг өргөжүүлэн хөгжүүлэх ажлыг үргэлжлүүлэх	2022-2023	ОНТ, ААНБ	300.0	2018 онд 16 сумын танилцуулга бүхий цамхаг баригдсан.	-	-	“Ар зоо” хэмээх газарт баригдаж буй аялал жуулчлалын цогцолборыг хашаажуулж, тохижуулна.	200.0	Аялал жуулчлалын мэдээллийн цэг байгуулна.	100.0	-	-	АЗДТГ	БОАЖГ, АЖХ	ААНБ
Аялал жуулчлал зорилтын дүн					1,797.0		-	63.0		1,348.0	-	342.0	-	44.0			

УУЛ УУРХАЙ

Уул уурхайн салбарт экологийн болон нийгмийн хариуцлагын тогтолцоог бий болгон нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж, аймгийн эдийн засгийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлнэ.

3.3.1. Ашигт малтмалын олборлох, боловсруулах үйлдвэрлэлд хүний эрүүл мэнд, байгаль орчны сөрөг нөлөөлөл багатай дэвшилтэт техник, технологийг нэвтрүүлж, аюулгүй ажиллагааг хангасан ил тод, хариуцлагатай уул уурхайг бий болгоно.

3.3.2. Уул уурхайн олборлолтын хүчин чадлыг нэмэгдүүлж, үйл ажиллагааг тогтмолжуулна.

3.3.3. Уул уурхайн олборлолтын болон барилга, авто зам, дэд бүтэц, бүтээн байгуулалтын улмаас эвдэрсэн газрыг нөхөн сэргээнэ.

3.3. Mining sector

Ensure the implementation of ecological and social responsibility issues in the mining sector, produce value-added products and increase the economic efficiency of the aimag.

3.3.1. In the mining sector, advanced techniques and technologies with minimal negative impact on human health and the environment will be introduced, and ensure mining safety while emphasizing their transparency and accountability.

3.3.2. Increase mining capacity and ensure continuous operation.

3.3.3. Rehabilitation of disturbed land caused by mining, construction, roads, infrastructure and construction.

Уул уурхайн салбарт экологийн болон нийгмийн хариуцлагын тогтолцоог бий болгон нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж, аймгийн эдийн засгийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлнэ.

3.3.1. Ашигт малтмалын олборлох, боловсруулах үйлдвэрлэлд хүний эрүүл мэнд, байгаль орчны сөрөг нөлөөлөл багатай дэвшилтэт техник, технологийг нэвтрүүлж, аюулгүй ажиллагааг хангасан ил тод, хариуцлагатай уул уурхайг бий болгоно.

3.3.2. Уул уурхайн олборлолтын хүчин чадлыг нэмэгдүүлж, үйл ажиллагааг тогтмолжуулна.

3.3.3. Уул уурхайн олборлолтын болон барилга, авто зам, дэд бүтэц, бүтээн байгуулалтын улмаас эвдэрсэн газрыг нөхөн сэргээнэ.

ЗДҮАХ-т зорилт	тусгагдсан №	Зорилтыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хэрэгжих хугацаа	Эх үүсвэр	Нийт хөрөнгийн хэмжээ (сая төгрөг)	Суурь түвшин	Хүрэх түвшин, үр дүн, төсөв (сая төгрөг)								Хэрэгжүүлэх байгууллага		
							2021		2022		2023		2024		Үндсэн	Хамтрагч	Оролцогч
							Хүрэх түвшин, үр дүнгийн үзүүлэлт	Төсөв	Хүрэх түвшин, үр дүнгийн үзүүлэлт	Төсөв	Хүрэх түвшин, үр дүнгийн үзүүлэлт	Төсөв	Хүрэх түвшин, үр дүнгийн үзүүлэлт	Төсөв			
ГУРАВ. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО																	
3.3. Уул уурхай. Уул уурхайн салбарт экологийн болон нийгмийн хариуцлагын тогтолцоог бий болгон									нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж, аймгийн эдийн засгийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлнэ.								
3.3.1. Ашигт малтмалын олборлох, боловсруулах үйлдвэрлэлд хүний эрүүл мэнд, байгаль орчны сөрөг нөлөөлөл багатай техник, технологийг нэвтрүүлж, аюулгүй ажиллагааг хангасан ил тод, хариуцлагатай уул уурхайг бий болгоно.	1	Орон нутгийн уул уурхайн байгууллагын институцийг бэхжүүлж, ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрлийн олголтыг олон нийтэд нээлттэй болгох	2021-2024	ОНТ	-	-	Уул уурхайн салбарын ил тод байдлыг ханган ажиллана.	-	Уул уурхайн салбарын ил тод байдлыг ханган ажиллана.	-	Уул уурхайн салбарын ил тод байдлыг ханган ажиллана.	-	Уул уурхайн салбарын ил тод байдлыг ханган ажиллана.	-	АЗДТГ	БОАЖГ, МХГ, ГХБХБГ, ЦГ, ОБГ, ТХ, ХХҮГ	СЗДТГ
	2	Олборлох үйлдвэрлэлийн ил тод байдлын санаачилгын дэд зөвлөлийн үйл ажиллагааг тогтворжуулах	2021-2024	-	-	-	Зөвлөл, аж ахуйн нэгжийн хамтын ажиллагаа сайжирна.	-	Зөвлөл, аж ахуйн нэгжийн хамтын ажиллагаа сайжирна.	-	Зөвлөл, аж ахуйн нэгжийн хамтын ажиллагаа сайжирна.	-	Зөвлөл, аж ахуйн нэгжийн хамтын ажиллагаа сайжирна.	-	АЗДТГ	БОАЖГ, МХГ, ГХБХБГ, ЦГ, ОБГ, ТХ, ХХҮГ	СЗДТГ
	3	Тусгай зөвшөөрөлтэй аж ахуйн нэгжүүдийн ус ашиглалтыг тоолууржуулах	2021-2024	ААН	-	2020 онд 9 аж ахуй нэгжид усны тоолуур суурилуулсан.	2 аж ахуй нэгжийг тоолууржуулна.	-	2 аж ахуй нэгжийг тоолууржуулна.	-	2 аж ахуй нэгжийг тоолууржуулна.	-	2 аж ахуй нэгжийг тоолууржуулна.	-	БОАЖГ	Туул голын СГЗ	СЗДТГ
3.3.2. Уул уурхайн олборлолтын хүчин чадлыг нэмэгдүүлж, үйл ажиллагааг тогтмолжуулна.	1	Сайхан сумын Эрээний нүүрсний уурхайн ашиглалтыг сайжруулах, аймгийн дотоодын хэрэгцээг хангаж, бүсийн аймгуудад нийлүүлэх	2021-2024	-	-	-	Хэвийн үйл ажиллагааг хангана.	-	Хэвийн үйл ажиллагааг хангана.	-	Хэвийн үйл ажиллагааг хангана.	-	Хэвийн үйл ажиллагааг хангана.	-	СЗДТГ	АЗДТГ	Илчит металл ХХК
	2	Бүрэгхангай сумын Өлзийтийн овоогийн төмрийн хүдрийн ордыг ашиглалтад оруулах	2021-2024	ААН	-	-	Хэвийн үйл ажиллагааг хангана.	-	Хэвийн үйл ажиллагааг хангана.	-	Хэвийн үйл ажиллагааг хангана.	-	Хэвийн үйл ажиллагааг хангана.	-	СЗДТГ	АЗДТГ	Фокус металл майнинг ХХК
	3	Туул голын сав дагуу алтны шороон ордуудын уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд хөдөлмөрийн аюулгүй байдал эрүүл ахуйн шаардлагыг хангуулах	2021-2024	ААН	-	-	Хэвийн үйл ажиллагааг хангана.	-	Хэвийн үйл ажиллагааг хангана.	-	Хэвийн үйл ажиллагааг хангана.	-	Хэвийн үйл ажиллагааг хангана.	-	СЗДТГ	АЗДТГ	ААН, иргэд
3.3.3. Уул уурхайн олборлолтын болон барилга, авто зам, дэд бүтэц, бүтээн байгуулалтын улмаас эвдэрсэн газрыг нөхөн сэргээнэ.	1	Аймгийн хэмжээнд эвдэрсэн газрын тоо бүртгэлийн хяналтын тооллого хийх	2022	ОНТ	100.0	2018 онд 8 суманд хийсэн.		Нарийвчилсан хяналтын тооллого хийсэн байна.	100.0						БОАЖГ	СЗДТГ	ААНБ
	2	Бүрэгхангай сумын Дэрст багийн нутаг дэвсгэрт уул уурхайн олборлолтын улмаас эвдэрсэн 127 га газрыг нөхөн сэргээх	2022-2024	ОНТ	1,953.6	23.6 га	-	30 га газрыг нөхөн сэргээнэ.	460.0	60 га газрыг нөхөн сэргээнэ.	920.0	37 га газрыг нөхөн сэргээнэ.	573.6	БОАЖГ	СЗДТГ	Газрын хэвлийн мэргэжлийн байгууллага	
	3	Газрын хэвлийн хөрсөнд учруулсан хохирлыг мэргэжлийн байгууллагаар тогтоолгох /эргэн төлөгдөх нөхцөлтэйгөөр/	2021-2024	ОНТ	120.0		-	Хохирлын үнэлгээ тогтоолгоно.	40.0	Хохирлын үнэлгээ тогтоолгоно.	40.0	Хохирлын үнэлгээ тогтоолгоно.	40.0	БОАЖГ	СЗДТГ	Нарийвчилсан үнэлгээ хийх эрхтэй мэргэжлийн байгууллага	
Уул уурхай зорилтын дүн					2,173.6		-		600.0		960.0		613.6				

ЗДҮАХ-т зорилт	тусгагдсан №	Зорилтыг хэмжээ	хэрэгжүүлэх арга	Хэрэгжих хугацаа	Эх үүсвэр	Нийт хөрөнгийн хэмжээ (сая төгрөг)	Суурь түвшин	Хүрэх түвшин, үр дүн, төсөв (сая төгрөг)								Хэрэгжүүлэх байгууллага		
								2021		2022		2023		2024		Үндсэн	Хамтрагч	Оролцогч
								Хүрэх түвшин, үр дүнгийн үзүүлэлт	Төсөв	Хүрэх түвшин, үр дүнгийн үзүүлэлт	Төсөв	Хүрэх түвшин, үр дүнгийн үзүүлэлт	Төсөв	Хүрэх түвшин, үр дүнгийн үзүүлэлт	Төсөв			
ГУРАВ. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО																		
3.4 Дэд бүтэц. Аймгийн дэд бүтцийн салбарыг хөгжүүлж, иргэдийн ая тухтай амьдрах орчныг бүрдүүлнэ.																		
3.4.1. Аймгийн газар зохион байгуулалтын ерөнхий төлөвлөгөөг шинэчлэн боловсруулж, хөгжлийн хэтийн зорилт, хот төлөвлөлттэй уялдуулан газар олголтын үйл ажиллагааг ил тод болгоно.	1	Аймгийн газар зохион байгуулалтын ерөнхий төлөвлөгөө, Баян-Агт, Баяннуур, Бүрэгхангай, Гурванбулаг, Могод, Сайхан, Рашаант сумын нутаг дэвсгэрийн хөгжлийн төлөвлөгөө боловсруулж, газар өмчлүүлэх, эзэмшүүлэх асуудлыг бүх шатны хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөтэй уялдуулан цахим хэлбэрт шилжүүлэх	2021-2024	ОНТ	660.0	2017 онд хийгдсэн аймгийн ГЗБЕТ хэрэгжээд дууссан.	Аймгийн ГЗБЕТ суурь судалгааны ажлыг хийж, 7 сумын НДХТ болсон байна.	160.0	Аймгийн ГЗБЕТ-г боловсруулж, батлуулсан байна.	500.0	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг 10-аас доошгүй хувьд хүргэнэ.	-	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг 15-аас доошгүй хувьд хүргэнэ.	-	ГХБХБГ	АЗДТГ	СЗДТГ, БОАЖГ, ХХААГ	
	2	Баян-Агт, Булган, Гурванбулаг, Дашинчилэн, Орхон, Тэшиг, Хангал, Хишиг-Өндөр, Хутаг-Өндөр сумын газар зүйн нэрийн тодруулалт хийж, мэдээллийн сан үүсгэх	2022-2023	ОНТ	146.7	7 суманд хийгдсэн байна.	-	-	9 сумын газар зүйн нэрийн тодруулалт хийгдэж мэдээллийн санг үүсгэнэ.	146.7					ГХБХБГ	АЗДТГ	СЗДТГ, БОАЖГ	
3.4.2. Булган хотын ерөнхий төлөвлөгөөг /ногоон хот төлөвлөлт/ шинэчлэн боловсруулж, зарим сум, багийн хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг хийнэ.	1	Бүх суурин газрууд, суурьшсан багуудын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх	2021-2024	ОНТ	450.0	14 сум, 1 тосгон хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөтэй.	Судалгаа хийж, даалгаврын төсөл боловсруулна. /Бугат, Рашаант сум/	120.0	Хутаг-Өндөр-Уньт, Хантай, Хонгор багийг төлөвлөгөөтэй болгоно.	90.0	Орхон-Халиун, Хутаг-Өндөр-Дондгийн булаг, Их булаг, Баян-Агт-Хануйн рашаан орчмыг төлөвлөгөөтэй болгоно.	120.0	Сэлэнгэ-Тарайхтай, 3-р баг, Тэшиг-Хужирт, Сэлэнгэ-Атар багийг төлөвлөгөөтэй болгоно.	120.0	ГХБХБГ	АЗДТГ	СЗДТГ	
	2	Булган хотын хөгжлийн ерөнхий шинэчлэн боловсруулах	2021	Төсөл хөтөлбөр	270.0	Булган хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө /2012 он/-460 га-д хийсэн.	Булган хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө 1600 га-д шинэчлэн боловсруулна.	270.0	Төлөвлөгөөг хэрэгжүүлнэ.		Төлөвлөгөөг хэрэгжүүлнэ.		Төлөвлөгөөг хэрэгжүүлнэ.		ГХБХБГ	АЗДТГ	СЗДТГ	
3.4.3. Аймгийн инженерийн хийцтэй барилга байгууламжуудад үнэлгээ хийж, барилгын засвар, дулаалгын ажлын эрэмбийг тогтоож, хэрэгжүүлнэ.	1	Аймгийн хэмжээнд инженерийн хийцтэй барилгуудад үнэлгээ хийж паспортжуулалтын ажлыг эхлүүлэх	2021-2024	ОНТ	600.0	-	Паспортжуулалтын ажлыг эхлүүлэх бэлтгэлийг хангана.	-	Шаардлагатай бүх барилгад дүгнэлт гаргана.	150.0	-	-	-	-	ГХБХБГ	ОБГ,МХГ	АЗДТГ	
	2	Барилгын засвар, дулаалгын ажлын эрэмбийг тогтоож, ээлж дараатайгаар хэрэгжүүлэх	2022-2024	ОНТ	800.0	Аймгийн хэмжээнд ашиглагдаж байгаа төсвийн байгууллагын нэгдсэн судалгаа хийгдсэн.	-	-	5 барилга дулаална.	200.0	10 барилга дулаална.	400.0	5 барилга дулаална.	200.0	ГХБХБГ	ОБГ,МХГ	АЗДТГ	
3.4.4. "Сайн хашаа", "Гудамж" төслүүдийн төлөвлөлтийг боловсруулж, бүтээн байгуулалтыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.	1	Булган суманд "Гудамж" төслийг хэрэгжүүлэх зураг төсвийг бэлтгэн эхний үе шатны ажлыг хэрэгжүүлэх	2021-2024	УТ, ОНТ	-	Суурь судалгаа хийгдсэн.	ажлын зураг төсвийг боловсруулсан байна.	-	Ажлын зураг тасвийн дагуу гудамж төслийг эхлүүлсэн байна.	-	Батлагдсан төсвийн хүрээнд ажлыг гүйцэтгэнэ.	-	Батлагдсан төсвийн хүрээнд ажлыг гүйцэтгэнэ.	-	Гүйцэтгэгч Хувийн хэвшил	ГХБХБГ	СЗДТГ	
	2	"Сайн хашаа" төслийг сумын төв бүрт хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөтэй уялдуулан боловсруулж хэрэгжилтийг үе шаттайгаар хангаж эхлэх	2021-2024	ОНТ	-	-	ажлын зураг төсвийг боловсруулсан байна.	-	Ажлын зураг төсвийн дагуу гудамж төслийг эхлүүлсэн байна.	-	Батлагдсан төсвийн хүрээнд ажлыг гүйцэтгэнэ.	-	Батлагдсан төсвийн хүрээнд ажлыг гүйцэтгэнэ.	-	Гүйцэтгэгч Хувийн хэвшил	ГХБХБГ	СЗДТГ	

3.4.5. Аймгийн Хүүхэд залуучуудын соёл амралтын цэцэрлэгт хүрээлэнгийн тохижилтын ажлыг төлөвлөгөөний дагуу барьж дуусган, сум суурин газарт спортын болон хүүхдийн тоглоомын талбай бүхий цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулж, төв, суурин газрын байгууламжийг 50 хувиар нэмэгдүүлнэ.	1	Аймгийн Хүүхэд залуучуудын соёл амралтын цэцэрлэгт хүрээлэнгийн ерөнхий төлөвлөгөөг Булган хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөтэй нийцүүлэн тохижилтийн ажлыг гүйцэтгэх	2021-2024	УТ, ОНТ	1,400.0	30 хувийн ажлын хийсэн.	-	-	Хотын Ерөнхий төлөвлөгөөтэй нийцүүлэн ажлыг эхлүүлнэ.	400.0	Тохижилтын ажлыг 35 хувьд хүргэнэ.	500.0	Тохижилтын ажлыг 40 хувьд хүргэнэ.	500.0	Гүйцэтгэгч Хувийн хэвшил	ГХБХБГ	СЗДТГ
	2	Сум, суурин газруудад хүүхдийн тоглоомын талбайг үе шаттайгаар байгуулах	2021-2024	УТ, ОНТ	2,000.0	-	6 суманд тоглоомын талбай байгуулна.	820.0	3 суманд тоглоомын талбай байгуулна.	480.0	3 суманд тоглоомын талбай байгуулна.	400.0	2 суманд тоглоомын талбай байгуулна.	300.0	Гүйцэтгэгч Хувийн хэвшил	ГХБХБГ	СЗДТГ
	3	Төв суурин газруудын ногоон байгууламжийг 50 хувиар нэмэгдүүлэх	2021-2024	ОНТ	240.0	Аймгийн хэмжээнд 26000 м2 талбай ногоон байгууламжтай.	Ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу ажлын зургийн ажлыг гүйцэтгэнэ.	60.0	Ногоон байгууламжийн ажлыг 30 хувьд хүргэнэ.	60.0	Ногоон байгууламжийн ажлыг 40 хувьд хүргэнэ.	60.0	Ногоон байгууламжийн ажлыг 50 хувьд хүргэнэ.	60.0	Гүйцэтгэгч Хувийн хэвшил	ГХБХБГ	СЗДТГ
	4	Булган сумын "Сансар-1" ба "Сансар-2" цэцэрлэгт хүрээлэнг усалгааны системтэй болгох	2022-2023	ОНТ	260.0	Усалгааны систем байхгүй.	-	-	Ногоон байгууламжийн ургалтыг сайжруулна.	130.0	Ногоон байгууламжийн ургалтыг сайжруулна.	130.0	-	-	Гүйцэтгэгч Хувийн хэвшил	ГХБХБГ	СЗДТГ
	5	Булган суманд хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу салхи хаах болон ундны усны эх үүсвэрийг хамгаалах ойн зурвас ногоон байгууламжийг зураг төслийн дагуу барих	2022-2023	ОНТ	200.0	Ачуут гол дагуу 1 га-д монос тарьсан.	-	-	25 га	100.0	30.0	100.0	-	-	Гүйцэтгэгч Хувийн хэвшил	ГХБХБГ	СЗДТГ
3.4.6. Булган сумын гэр хорооллын гудамж, талбайг бүрэн гэрэлтүүлэгтэй болгоно.	1	Булган сумын гэр хорооллын гудамж талбайг үе шаттайгаар гэрэлтүүлэгтэй болгох	2022-2024	УТ, ОНТ	3,000.0	Гэр хорооллын гудамж, талбайн 5 хувь нь гэрэлтүүлэгтэй.	-	-	Гэр хорооллын гэрэлтүүлгийг 10 хувьд хүргэнэ.	1,000.0	Гэр хорооллын гэрэлтүүлгийг 15 хувьд хүргэнэ.	1,000.0	Гэр хорооллын гэрэлтүүлгийг 20 хувьд хүргэнэ.	1,000.0	Гүйцэтгэгч Хувийн хэвшил	ГХБХБГ	АЗДТГ, СЗДТГ
3.4.7. Булган сумын Зүүнтүрүү багийг хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтаар төвлөрсөн дулаан хангамжтай болгоно.	1	Булган сумын Зүүнтүрүү багийг хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтаар төвлөрсөн дулаан хангамжтай болгох ажлыг концессийн хуулийн дагуу зохион байгуулах	2021-2023	ААН	1,000.0	-	Ажлын зураг төсвийг боловсруулна.	50.0	Зураг төсвийн дагуу ажлыг эхлүүлнэ.	950.0	Төвлөрсөн дулаан хангамжид холбоно.	-	-	-	Гүйцэтгэгч Хувийн хэвшил	СЗДТГ	ГХБХБГ
3.4.8. Аймгийн төвийн хэрэглэгчдийг хэрэглээний халуун устай болгох ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулна.	1	Булган суманд барилгажсан хэсэгт хэрэглээний халуун усны хангамжийг үе шаттайгаар нэвтрүүлэх	2021-2024	УТ, ОНТ	4,582.3	-	Орон сууцны барилгуудыг халуун устай болгоно.	253.3	Орон сууцны барилгуудыг халуун устай болгоно.	1,443.0	Төсвийн байгууллагуудын халуун усны системд холбоно.	1,443.0	Төсвийн байгууллагуудын халуун усны системд холбоно.	1,443.0	Гүйцэтгэгч Хувийн хэвшил	БХБЯ, АЗДТГ	ГХБХБГ
3.4.9. Орон нутгийн чанартай авто зам, замын байгууламжийг сайжруулна.	1	Булган сумын 6 дугаар багийн "Д" хэсгийн 3.2 км авто замыг барих	2021-2024	УТ	3,400.0	3.2 км шороон замтай.	-	-	3.2 км хатуу хучилттай авто зам барина.	3,400.0	-	-	-	-	ЗТХЯ	ЗТХТ	АЗДТГ
	2	Булган сумын хойд тойргийн 2.9 км хатуу хучилттай авто замын барилга угсралтын ажлыг эхлүүлэх	2021-2024	УТ	2,645.9	2.9 км шороон замтай.	-	-	2.9 км хатуу хучилттай авто зам барина.	2,645.9	-	-	-	-	ЗТХЯ	ЗТХТ	АЗДТГ
	3	Сайхан сумын төвийн 1.7 км хатуу хучилттай авто зам барих	2021-2024	УТ	1,033.6	1.7 км шороон замтай.	0.8 км	500.0	1.7 км хатуу хучилттай авто зам барина.	533.6	-	-	-	-	ЗТХЯ	ЗТХТ	АЗДТГ
	4	Хялганат тосгоны төвийн авто замыг хатуу хучилттай болгох	2021-2024	УТ	5,000.0	5.8 км сайжруулсан шороон замтай	Зураг төслийг боловсруулна.	1,000.0	Замын ажлыг барьж ашиглалтад оруулна	4,000.0	-	-	-	-	ЗТХЯ	ЗТХТ	АЗДТГ, Сумын ЗДТГ
	5	Сумын төвүүдийг ээлж дараатайгаар хатуу хучилттай авто замтай болгох	2021-2024	УТ, ТХ	7,744.9	4 сумын зураг төсөл нь хийгдсэн	Гурванбулаг сумын 2.8 км авто замыг барина.	2,100.0	Орхон сумын 2.8 км авто замыг барина.	1,184.9	Хутаг-Өндөр сумын 2.0 км авто замыг барина.	1,960.0	Дашинчилэн сумын 3.4 км авто замыг барина.	2,500.0	ЗТХЯ	ЗТХТ	АЗДТГ, Сумын ЗДТГ
	6	Могод, Сайхан сумын хил орчим Сөрдөгийн гарам дээр гатлах онгоц тавих	2021-2024	УТ	300.0	Гатлах онгоц байхгүй.	-	-	-	-	Гатлах онгоц тавина.	300.0	-	-	ЗТХЯ	ЗТХТ	АЗДТГ
3.4.10. Булган суманд нийтийн тээврийн автобусны үйлчилгээг тогтмолжуулж, сурагчдын автобустай болгоно.	1	Булган сумын төвд нийтийн эзэмшлийн 2000 м2 авто зогсоолын талбай байгуулах	2021-2024	ОНТ	305.0	26002 м2 авто зогсоолтой.	-	-	960 м2 авто зогсоол барина.	146.4	440 м2 авто зогсоол барина.	67.1	600 м2 автозогсоол барина.	91.5	ЗТХЯ	АЗДТГ	Булган сумын ЗДТГ
	2	Нийтийн зорчигч тээврийг дунд оврын автобусаар хангах	2021-2024	УТ, ОНТ	166.0	Нийтийн зорчигч тээврийн автобусны хүрэлцээ хангалтгүй.	-	-	Дунд оврын 2 автобус нийлүүлнэ.	166.0					ЗТХЯ	АЗДТГ	Булган сумын ЗДТГ
3.4.11. Ерөнхий зориулалтын бага оврын агаарын хөлгийн байнгын нислэг бий болгоно.	1	Бага оврын агаарын хөлгийн нислэгийг тогтмолжуулах	2021-2024	УТ	1,728.0	Туршилтын нислэг үйлдсэн.	7 хоногт 2удаа нислэг үйлдэнэ. Жилд 96 удаа	432.0	7 хоногт 2удаа нислэг үйлдэнэ. Жилд 96 удаа	432.0	7 хоногт 2удаа нислэг үйлдэнэ. Жилд 96 удаа	432.0	7 хоногт 2удаа нислэг үйлдэнэ. Жилд 96 удаа	432.0	ЗТХЯ	ИНЕГ	ИНЕГ-ийн харьяа Булган нисэх буудал
Дэд бүтцийн төлөвлөлт, төв суурингийн хөгжил зорилтын дүн					37,932.4			5,765.3		18,158.5		6,912.1		6,646.5			
НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО БҮЛГИЙН ДҮН					52,470.9	-	-	6,853.3	-	23,495.9		11,450.9	-	10,220.8			